

VODIČ

**za primjenu Zakona o
strateškoj procjeni uticaja za
prostorno planska dokumenta
na životnu sredinu**

Lazarela Kalezić
Podgorica, 1.12.2015. g.

Opšte odredbe

- Strateška procjena uticaja je postupak kojim se prilikom razvoja planova odnosno definisanja ciljeva istih, obezbijuje da se pitanja zaštite životne sredine i zdravlja ljudi uzmu u obzir.
- zakonom definisana procedura
- Cilj: da se pitanje zaštite životne sredine uključi u procese pripreme, usvajanja i realizacije planova za koje se može prepoznati da imaju značajan uticaj na ž.s.
- Socijalna procjena uticaja efikasan mehanizam za sprečavanje nepotrebnog trošenja novčanih i drugih resursa na neutralisanje posledica intervencija urbanističkog i prostornog planiranja (Barrow, 2000.).

Međunarodni i nacionalni zakonaski okvir

- Direktiva Evropskog parlamenta i savjeta o procjeni uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu (Directive 2001/42/EC).
- Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 od 28.12.2005 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10 od 10.12.2010, 40/11 od 08.08.2011, 59/11 od 14.12.2011).
- Nadležnost je podijeljena između dva organa uprave u skladu sa njihovim nadležnostima.
  - organ nadležan za pripremu plana
  - organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine

Okvirna procedura

- donošenje odluke o sprovođenju strateške procjene;
- pripremu Izveštaja o strateškoj procjeni;
- sprovođenje postupka učešća javnosti i konsultacije;
- razmatranje i uzimanje u obzir izvještaja o strateškoj procjeni i rezultata učešća javnosti i konsultacija;
- dobijanje saglasnosti na Izvještaj.

Postupak strateške procjene

Tri faze:

- Donošenje odluke
  - o sprovođenju strateške procjene uticaja
  - o potrebi sprovođenja strateške procjene uticaja
- Utvrđivanja obima i sadržaja Izvještaja o strateškoj procjeni;
- Odlučivanje o davanju saglasnosti na Izvještaj o strateškoj procjeni.

Odluka o izradi strateške procjene uticaja

- obavezna za planove i programe:
  - **urbanističkog i prostornog planiranja ili korišćenja zemljišta**
  - **koji daju okvir za razvoj budućih projekata koji podliježu izradi procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisom;**
  - **koji, s obzirom na područje u kome se realizuju, mogu uticati na zaštićena područja, prirodna staništa i očuvanje divlje flore i faune.**
- Odluka se donosi istovremeno sa donošenjem odluke o izradi plana, a donosi je organ lokalne uprave nadležan za poslove uređenja prostora.

Forma Odluke

- Predlog
- vrstu plana i programa za koji se izrađuje izvještaj o strateškoj procjeni;
- osnov za razvoj (usvaja ih Skupština)
- područje ili geografski obuhvat za koje se izrađuje plan;
- prikaz pitanja i problema vezanih za životnu sredinu u planu koji će biti razmatrani (npr. postojanje zaštićenih prirodnih na prostoru obuhvata plana);
- razloge za vršenje strateške procjene (npr. razlozi za izostavljanje pojedinih pitanja i problema vezanih za životnu sredinu u planu iz strateške procjene, ako postoje);

Forma Odluke 2

- obim i vrstu podataka koji se moraju uključiti u Izvještaj o strateškoj procjeni (npr.: način izbora i obaveze nosioca izrade izvještaja o strateškoj procjeni, predlog metodologije, sastav stručnog tima, rok izrade i dr.).
- zainteresovane organe i organizacije i javnost i način njihovog učešća u postupku izrade i razmatranja izvještaja o strateškoj procjeni (npr. Ministarstvo zdravlja; nevladine organizacije; potrebno je navesti mjesto organizovanja javnog uvida, vremenski okvir;)
- druge podatke od značaja za izradu Izvještaja o strateškoj procjeni.

Član 16

- Zakonom je definisano da Izvještaj može da izrađuje domaće ili strano pravno lice ili preduzetnik registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata, odnosno u odgovarajućem registru nadležnog organa matične države stranog pravnog lica ili preduzetnika, za obavljanje poslova izrade planskih dokumenata, studija i analiza uticaja na životnu sredinu.
- Pravno lice ili preduzetnik mora obrazovati multidisciplinarni tim sastavljen od stručnih lica kvalifikovanih za analizu svakog elementa Izvještaja

Obaveze

- Predlog odluke, organ lokalne uprave nadležan za poslove uređenja prostora dostavlja na mišljenje:
  - organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine,
  - organu državne uprave nadležnom za poslove zdravlja
  - i drugim zainteresovanim organima i organizacijama i zainteresovanoj javnosti.
- Objava u najmanje jednom dnevnom listu koji izlazi na teritoriji lokalne samouprave i elektronskim putem,
- Rok za dostavljanje mišljenja 15 dana
- Konačna odluka

Odlučivanje o potrebi **izrade** strateške procjene

- Procedura odlučivanja se sprovodi za planove kojima se predviđa korišćenje manjih površina na lokalnom nivou, manja izmjena planova i programa ili za one koji daju okvir za razvoj projekata koji podliježu izradi procjene uticaja na životnu sredinu, a nisu navedeni pod oblastima za koje je obavezno sprovođenje procedure strateške procjene
- **Kriterijumi**
  - **vezani za plan**
  - **vezani za uticaje**

Kriterijumi vezani za plan

- značaja plana za zaštitu životne sredine i održivi razvoj
- ocjenjuju se problem i mogućnost uticaja na: vazduh; vode i more; zemljište; klimu i klimatske promjene; jonizujuća i nejonizujuća zračenja; buku i vibracije; biljni i životinjski svijet; staništa i biodiverzitet; zaštićena prirodna dobra; stanovništvo i zdravlje ljudi; urabni dio/naselja; kulturnu baštinu; infrastrukturne, industrijske i druge objekte; druge prirodne i stvorene vrijednosti.
- stepen u kome plan utiče na druge planove i programe, a naročito njegov hijerarhijski nivo.
- sagledava se i stepen kojim se planom uspostavlja okvir za realizaciju projekata, bilo u pogledu lokacije (uključujući i lokaciju resursa), karakteristika, obima i uslova funkcionisanja.

Tabela br. 2

Karakteristike ž.s. I mogući uticaji plana na	Opis	Karakteristike mogućih uticaja	Značaj mogućih uticaja
1. Vazduh			
1.1.Kakav je kvalitet vazduha na području plana	Postoje podaci za određene djelove teritorije koju tretira plan i oni pokazuju....	Zagađenje vazduha usljed funkcionisanja .... Povećan nivo saobraćaja...	Srednji jer ce se primjeniti najbolja dostupna tehnika za asfaltne baze sto ce biti
Da li plan može prouzrokovati promjenu kvaliteta vazduha	Planom se predviđa izgradnja dvije asfaltne baze na maloj udaljenosti lokaliteta		obezbijeđeno kroz preporuku da se radi EIA

Kriterijumi vezani za uticaje

- vjerovatnoća, intenzitet, složenost, reverzibilnost,
- vremenska dimenzija (trajanje, učestalost, ponavljanje),
- prostorna dimenzija: lokacija, geografska oblast, broj izloženih stanovnika, preko-granična priroda uticaja,
- kumulativna i sinergijska priroda uticaja,
- rizici po zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- djelovanje na oblasti od prirodnog, kulturnog i drugog značaja: posebne prirodne karakteristike, zaštićena prirodna dobra, kulturnu baštinu,
- ugrožene oblasti kod koji je prisutno prekoračenje standarda kvaliteta životne sredine ili granične vrijednosti, intenzivno korišćenje zemljišta, postojeći i mogući rizici recimo za osjetljive i rijetke oblasti, ekosisteme, biljne i životinjske vrste i dr..

Tabela br. 3

Karakteristike uticaja	Da/Ne
Vjerovatnoća, intezitet, složenost, revezibilnost	
Da li postoji visok stepen vjerovatnoće nastanka uticaja?	
Da li će uticaj biti intezivan?	
Da li će uticaj biti složen?	
Da li će uticaj biti ireverzibilan?	
Da li će uticaj biti teško izbjeći, umanjiti, popraviti ili kompezovati?	

Konačnost odluke

- Ukoliko se na osnovu kriterijuma utvrdi da je potrebno sprovođenje procedure strateške procjene, organ lokalne uprave nadležan za poslove uređenja prostora donosi odluku prema ranije opisanom postupku za planove za koje je obavezna procjena uticaja.
- Odluku o nepreduzimanju (Dodatak 1):
  - podatke o vrsti plana,
  - razlozima, kriterijumima na osnovu kojih je ocijenjeno da ne postoji mogućnost značajnih uticaja na životnu sredinu i
  - drugi relevantne podatke na osnovu kojih je odlučeno da se ne radi izvještaj o strateškoj procjeni.

Utvrđivanje obima i sadržaja izvještaja o strateškoj procjeni

- Izvještaj je dio dokumentacije koja se prilaže uz plan i sadrži identifikaciju, opis i procjenu mogućih značajnih uticaja na životnu sredinu, uključujući i prekogranične uticaje zbog realizacije plana, razmatrana i usvojena varijantna rješenja, kao i mjere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu.
- Projektnim zadatkom za Izvještaj definiše se obim i sadržaj kojim se procjenjuju mogući značajni uticaji na životnu sredinu do kojih može doći realizacijom plana. Prilikom definisanja zahtjeva vodi se računa o ciljevima i geografskom obuhvatu plana i specifičnostima prostora za koji se isti donosi.

1. Kratak pregled sadržaja i glavnih ciljeva plana i

- Plan
  - okvir za razvoj određene oblasti, ciljevi i prostorni obuhvat.
  - formalni/legalni status,
  - vremenski okvir na koji se odnosi i
  - osnovne osobenosti teritorije u smislu prirodnih i demografskih karakteristika.
- GIS, mape ili inputi gdje se isto može naći.
- Odabrati segmente plana na koje će se odnositi procjena.
- Važana komponenta ovog dijela razrade su razmatranje ciljeva postavljenih planom odnosno koji se to ciljevi procesom strateške procjene žele dostići i njihov međusobni odnos u smislu preklapanja odnosno razmoilaženja.

1. Odnos prema drugim planovima i programima

- Izvještaj se izrađuju za planove na različitim hijerarhijskim nivoima,
  - međusobna usklađenost u dijelu smjernica vezanih za procjenu uticaja na životnu sredinu,
  - nivo plana koji je predmetom razrade - odnos plana sa drugim planovima i programima, kao i politikama koje se tiču posebnih, ali relevantnih sektora (turizam, upravljanje otpadom, ruralni razvoj i dr.).
- ocjene vezane za obuhvat pitanja u smislu sagledavanja ciljeva i težnji pomenutih dokumenata u kontekstu njihovog uticaja na rješenja u planu
  - kako predmetni plan utiče po karakterističnim pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine (vazduh, voda, zemljište, biodiverzitet, klimatske promjene i dr.).
  - sinergijski i kumulativni uticaji i efekti.

2. Opis postojećeg stanja životne sredine

- Zakonskom regulativom u ovoj oblasti definisano je da je „životna sredina prirodno okruženje: vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet; pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti“, tako da se zahtjevana aktivnost odnosi na navedeno.
- Cilj je da se na osnovu ocjena stanja, identifikuju pitanja životne sredine i trendova koji karakterišu područje na koje se plan odnosi, što u krajnjem obezbjeđuje mogućnost mjerenja i/ili analize potencijalnih uticaja.
- Informacije trebaju biti relevantne i prikladne u odnosu na prostornu dimenziju plana.

2 a. Opis postojećeg stanja životne sredine

- Relevantnost podataka koji se traže, zavise od prirode i nivoa plana i mogu biti:
  - Statistički pregled područja
  - Opis fizičkih karakteristika područja
  - Rezultati praćenja stanja pojedinih segmenata životne sredine
  - Lokacija i tip zaštićenih područja i zaštićenih vrsta i stepen u kojem trpe ili postoji vjerovatnoća da trpe pritiske usljed razvoja;
  - Tipovi ili obrasci razvoja, koji mogu biti povezani sa problemima u životnoj sredini ili mogu biti povoljni sa aspekta životne sredine.

2. Mogući razvoj ukoliko se plan ne realizuje

- Projekcija mogućeg razvoja ukoliko se prostorno planski dokument ne bi realizovao, kao i identifikovanje eventualnog postojanja područja koje se može označiti kao „degradirano“.
  - Kratka analizi realizacije predhodnih planskih rješenja na pojedine segmente (ukoliko postoje), da li je i kakav to uticaj imalo i zašto, te pretpostavkama „šta bi bilo, kad bi bilo“.
- U slučaju da ne postoji važeće plansko rješenje za dato područje potrebno je dati procjenu koje su to dobrobiti odnosno koje su to štete izbjegnute.

3. Identifikacija područja za koje postoji mogućnost da budu izložena značajnom riziku i karakteristike životne sredine u tim područjima

- Određivanje problema - mogućnost definisanja ključnih spornih pitanja i unapređenja postavljenih ciljeva
- razmatranje potencijalnih problema
- inputi:
  - Prostornu oblast gdje će doći do značajnog razvoja tokom vremenskog perioda na koji se plan donosi.
  - Ranija iskustva sa prepoznatim spornim pitanjima u drugim planovima. Konsultovati relevantne organe i javnost.
  - Kakva vrsta/tip razvoja će biti u pitanju i kakve je uticaje moguće očekivati i u kom stepenu?
  - Da li postoje dijelovi područja koja su osjetljivija na razvoj?
  - Da li postoje već prepoznata „degradirana područja“ - kakva su rješenja za njih ponuđena?
  - Da li postoje tenzije sa drugim planovima i ciljevima zaštititi životne sredine?
  - Da li su moguće tenzije između budućih uslova i postojećih ciljeva i obaveza?

3.a Identifikacija područja za koje postoji mogućnost da budu izložena značajnom riziku i karakteristike životne sredine u tim područjima

- Suština je identifikovati određena područja/oblasti sagledavanjem interakcije onoga šta predviđa prostorno planski dokument i životne sredine.
- Upustvo za obrađivača Plana da iznađe najkvalitetnija rješenja
- Za svaki odabrani indikator potrebno je prikupiti dovoljno informacija da se odgovori na pitanja kao što su:
  - Koliko je dobra ili loša sadašnja situacija? Da li trendovi pokazuju da će biti bolje ili lošije?
  - Koliko daleko je sadašnja situacija od pojedinih ustanovljenih standarda ili ciljeva?
  - Da li su pogođeni naročito osetljivi ili važni elementi životne sredine (npr. ranjiva socijalna grupa, neobnovljivi resursi, ugrožene vrste, rijetka staništa)?
  - Da li su problemi povratni ili nepovratni odnosno stalni ili povremeni?
  - Koliko je teško izvršiti obnovu ili sanirati štetu?
  - Da li su stalno prisutni značajni kumulativni ili sinergijski efekti? Da li se očekuju takvi efekti u budućnosti?

4. Postojeći problemi u pogledu životne sredine u vezi sa planom i programom ...

- Ograničenja koja se moraju uzeti u obzir
- Direktiva 2001/42/EC / Direktive o staništima i divljim pticama (Natura 2000)
- Zakonom o zaštiti prirode definisana obaveza da planovi moraju da sadrže mjere i uslove zaštite prirode.
- Date mjere i uslovi, između ostalog, odnose se na:
  - pregled zaštićenih i registrovanih prirodnih dobara;
  - mjere za očuvanje biološke, geološke i predione raznovrsnosti;
  - mjere zaštite i unaprjeđivanja zaštićenih i registrovanih prirodnih dobara;
  - mjere za održavanje i upravljanja u skladu sa ekološkim potrebama staništa unutar zaštićenih zona i van njih;
  - mjere za obnavljanje uništenih staništa; mjere, metode i tehnička sredstva koja doprinose očuvanju povoljnog statusa vrsta; i dr.

...uključujući naročito one koje se odnose na oblasti..., kao što su staništa divljeg biljnog i životinjskog svijeta ...

- Zakonom je postavljena obaveza da je, prije izrade planova, nosilac pripremnih poslova na izradi i donošenju plana, dužan da organu uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine (Agencija za zaštitu životne sredine) podnese zahtjev za izdavanje akta o uslovima zaštite prirode.
- Navedeni zahtjev sadrži:
  - podatke o lokaciji i prostornom obuhvatu sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim priložima;
  - kratak opis ciljeva zbog kojih se plan izrađuje, namjeravane aktivnosti na njegovoj realizaciji i očekivani rezultati;
  - vremenski period potreban za realizaciju dokumenata.

...sa aspekta njihovog očuvanja, posebno zaštićena područja, nacionalni parkovi ili morsko dobro;

- Na osnovu zahtjeva izdaje se akt o uslovima zaštite prirode koji naročito sadrži:
  - podatke o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama prostornog obuhvata dokumenata;
  - podatke o zaštićenim prirodnim dobrima, uključujući prirodna dobra planirana za zaštitu, odnosno koja su u postupku stavljanja pod zaštitu, odnosno podatke o ekološki značajnim lokalitetima i tipovima staništa;
  - podatke o ustanovljenim režimima i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara;
  - uslove, odnosno zabrane i ograničenja pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati;
  - biološke, tehničke i tehnološke mjere zaštite prirode koje treba primijeniti.
- U slučaju da podnosilac zahtjeva u roku od dvije godine ne otpočne aktivnosti, dužan je da podnese zahtjev za izdavanje novog akta.

5. opšti i posebni ciljevi zaštite životne sredine ustanovljeni na državnom ili međunarodnom nivou koji su od značaja za plan i program ...

- Ostvarivanje ciljeva podrazumjeva i naznaku načina njegovog dostizanja, promjene do kojih se dolazi, kao i indikatore kojima se mjeri napredak.
- Direktiva ne zahtjeva da se za stratešku procjenu definišu posebni ciljevi, već se široko primjenjuju postojeći ciljevi i vizije zaštite životne sredine iz nacionalnih politika, strategija, planova i programima i međunarodnih dokumenata
  - (npr. Nacionalna strategija održivog razvoja; Lokalni planovi zaštite životne sredine; Lokalni energetska plan; Planovi upravljanja otpadom; Planovi adaptacija na klimatske promjena i dr.).
- prilagoditi ih za razmatrani plan i definisati ih kao specifične.
- SEA ciljevi su prepoznati način razmatranja efekata na životnu sredinu plana i upoređivanja sa efektima alternativa.

... I način na koji su ovi ciljevi, kao i svi ostali aspekti od značaja za životnu sredinu, bili uzeti u razmatranje...

- Kao polazna osnova su ciljevi prostornog plana
- Zasnovani na principu održivosti.
- smjernice, vizije i ciljevi strateške procjene treba da doprinesu promovisanju da plan bude “više prijateljski orijentisan prema životnoj sredini“ i da projektovana rješenja podrže koncept održivog razvoja.
- U Izvještaj moraju biti uključeni i obavezujući ciljevi koji postoje i prihvaćeni su, nezavisno od procesa
- definišu se i tzv. ciljevi koji su uobličeni tako da „testiraju“ efekte plana na životnu sredinu ili da omoguće poređenje efekata identifikovanih alternativa.
- ciljevi koji proizilaze iz informacija o stanju i prepoznatih problema

Tabela: Ciljevi i indikatori

- Na osnovu definisanih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procene.
- SEA sektori/teme
  - Flora i fauna
  - Stanovništvo i ljudsko zdravlje
  - Voda i zemljište
  - Vazduh
  - Klima
  - Kulturna baština i pejzaž
- SEA ciljevi u skladu sa lokalnim okolnostima
- Mogući SEA indikatori

Primer

SPU sektor /tema	SPU ciljevi9 u skladu sa lok. okolnostima	Mogući SPU indikatori
Flora i fauna	Izbjeći oštećenja određenih “divljih” i geoloških lokaliteta i zaštićenih vrsta	Analiziran nivo štete određenih lokaliteta odnosno vrsta
Stanovništvo i ljudsko zdravlje	Promovisati “zdravi život”	Udio mirnih područja
Voda i zemljište	Ograničiti zagađenje vode do nivoa kojim se neće ugroziti prirodni sistemi	Kvalitet (biološki i hemijski) rijeka, kanala i drugih slatkovodnih tijela.

6. Moguće značajne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu .....

- planom razmatrani problemi vezani za životnu sredinu - procjena mogućih uticaja na životnu sredinu:
  - prikaz procenjenih uticaja plana na životnu sredinu sa opisom mjera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu;
  - način na koji su pri proceni uticaja uzeti u obzir činioci životne sredine uključujući podatke o: vazduhu, vodi, zemljištu, klimi, ...
  - način na koji su pri proceni uzete u obzir karakteristike uticaja: verovatnoća, intenzitet, složenost/reverzibilnost, vremenska dimenzija (trajanje, učestalost, ponavljanje), prostorna dimenzija (lokacija, geografska oblast, broj izloženih stanovnika, prekogranična priroda uticaja), kumulativna i sinergijska priroda uticaja.

Pocjena skundarnih, kumulativnih i sinergijskih efekata

- sekundarni ili indirektni efekti predstavljaju efekte koji nisu direktni rezultati realizacije plana, već se javljaju daleko od izvornih efekata ili kao rezultat kompleksnih okolnosti.
- Kumulativni efekti javljaju se, npr., u slučaju kada su pojedinačni efekti nekoliko individualnih projekata neznatni, ali su zajedno značajni.
- Sinergetski efekti međusobno reaguju tako da dovode do ukupnog efekta koji je veći od zbira pojedinačnih efekata (...dok poslednja fragmentacija ne dovede do toga da to područje postane previše malo da podrži život bilo koje vrste)
- Ovi termini se međusobno ne isključuju
- Nivo koji omogućava produktivnost i održivost receptora

Razmatranje efekata

Kumulativan efekat	Pogođeni receptor	Uzrok
Fragmentacija staništa	Divlji habitati	Upotreba zemljišta za upravljanje poplavama, saobraćajna infrastruktura ili industrijski razvoj

- kreiranje matrice, na jednoj osi ciljevi izrade plana, a na drugoj ciljevi zaštite životne sredine za sve identifikovane segmente.
- smjernice i preporuke za planska rješenja, uz obradu razloga na kojima se zasnivaju iste.
- procjena u kojoj mjeri su preporuke prihvaćene i inkorporirane

Oznake

- Boja i njen intezitet
  - Pozitivni, negativni uticaji, uticaja nema ili su nepoznati.
- Procjenjuje se:
  - **Vjerovatnoća** dešavanja uticaja (siguran **(S)**, vjerovatan **(V)** i malo vjerovatan **(Mv)**)
  - Trajanje uticaja (kratkoročan **(K)**, srednjoročan **(Sr)**, dugoročan **(D)**)
  - **Učestalost** uticaja (povremen **(P)**, stalan **(St)**).
  - **Prostorne razmjere uticaja** (lokalni **(L)**, regionalni **(R)**, nacionalni **(N)** i međunarodni **(M)**).

Matrica

<i>Dogradnja, rekons. i održavanje saobrać.</i>	<i>Izgradnja PPOV i pratećeg sistema</i>	<i>Izgradnja reciklažnih dvorišta</i>	Ciljevi Plana	Ciljevi SPU
S D St L				Zaštita i unapređenje vazduha
				Zaštita i unapređenje kvaliteta voda
				Zaštita i unapređenje zemljišta
				Zaštita biodiverziteta

Kratka elaboracija tabelarnog prikaza uticaja

- **Plansko rješenje** *Dogradnja, rekonstrukcija i održavanje saobraćajnica*
  - Cilj realizacije datog rješenje jeste doprinos uravnoteženom prostornom razvoju, kroz unaprjeđenje transportnog sistema.
  - Uticaji na segmente živ. sredine su, u manjoj ili većoj mjeri, negativni.
  - Za pojedine projekte biće neophodno sprovođenje procedure procjene uticaja, - definisanje konkretnih mjera za dati projekat odnosno lokalitet
  - Sa aspekta prostorne razmjere - uticaji su lokalnog i regionalnog karaktera,
  - U smislu vjerovatnoće nastanka i trajanja - ocjenjeni su kao sigurni, vjerovatni i dugoročni,
  - Sa stanovišta učestalosti, prepoznati kao povremeni i stalni.

7. mjere predviđene u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja ...

- Mjere treba uskladiti sa nalazima koji će biti proizvod adekvatne obrade predhodnih poglavlja - prepoznati uticaji i posledice.
- Neophodno obuhvatiti i pitanja klimatskih promjena, u smislu predloga mjera za ublažavanje i adaptaciju, što se čini naročito značajnim imajući u vidu da planska rješenja u velikoj mjeri utiču na smanjenje odnosno povećanje uticaja ekstremnih vremenskih prilika.
- Kada se planska rješenja tiču urbane sredine posebnu pažnju treba obratiti na mjere ublažavanja uticaja pojačane buke odnosno integraciju mjera zaštite prirode kada se plan odnosi na drugi tip prostora.
- Obavezna mjera odnosi se na definisanje smjernica za sprovođenje procedura procjene uticaja projekata na životnu sredinu i drugih strateških procjena ukoliko se radi o planskom dokumentu na visokom hijerarhijskom nivou.

Primjer Mjere zaštite biodiverziteta

Cilj	Mjera za ostvarivanje ciljeva	Nosioci	Rokovi	Indikator
1	Izrada Studije zaštite (stručne podloge) za prepoznate vrijedne prostore na teritoriji Glavnog grada; sprovođenje odgovarajućih propisanih procedura, kao i izrada definisane dokumentacione osnove za održivo upravljanje.	GG	Prioritet srednjeročno, Trajna aktivnost	% novo proklamovanih zaštićenih prirodnih dobara
2	Osmisliti atraktivnu ponudu za zaštićena prirodna dobra u kontekstu razvoja različitih vrsta turističke ponude, uključujući: posmatranje ptica (bird-watching); posjete pećinama, rafting, šetnje i vožnje biciklom, ostalo.	Upravljači zaštićenim prirodnim dobrima	Trajna aktivnost	
3	Evidencija ekosistema. Sinteza rezultata svih postojećih i budućih istraživanja za pojedine vrste, staništa naročito endemične i rijtke u međunarodnim, ali i nacionalnim okvirima.	Naučne institucije	Prioritet Trajna aktivnost	Formirana evidencija/publikovani podaci

8. pregled razloga koji su poslužili kao osnova za izbor plana i programa sa aspekta razmatranih **varijantnih rješenja ...**

- Prikaz načina na koji su pitanja životne sredine uključena u planski dokument / ocjena načina na koji se vršilo odlučivanje
  - razlozi za odlučivanje za određeno varijantno rješenje.
- Stepen kvaliteta elaboracije zavisi od onoga što je plan suštinski ponudio
- Varijantna rješenja plana
  - definisanja različitih scenarija prostornog razvoja,
  - različita sektorska rješenja.
- Sumiraju se argumenti kroz analizu svih ponuđenih aspekata plana
  - prikaz procenjenih uticaja varijantnih rešenja (pozitivan ili negativan uticaj)
  - opis mjera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu.

... opis načina procjene, uključujući i eventualne teškoće do kojih je prilikom formulisanja traženih podataka došlo...

- Alternative koje je potrebno razmatrati, trebaju biti razumne, realne i relevantne
- poređenje varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg.
- razmotriti pitanje da li predlog za razvoj (npr. izgradnja infrastrukture ili većeg broja industrijskih objekata i sl.) može biti izostavljen?
- Sagledavanje alternative načina ili procesa u smislu realizacije odnosi se na identifikovanje postojanja tehnologije ili metode, koje mogu odgovoriti na potrebe/zahtjeve, a koje će prouzrokovati manje uticaje na životnu sredinu u odnosu na do sada primjenjivane uobičajne metode.

10. opis programa praćenja stanja životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi u toku i nakon realizacije plana i programa (monitoring);

- Monitoring mora biti jasno povezan sa procesom strateške procjene i za njegovu razradu neophodno je razmotriti npr.:
  - Ciljeve i indikatore plana i strateške procjene;
  - Karakteristike životne sredine, generalno, koje će ukazati na efekte plana;
  - Uticaje koji su identifikovani kao potencijalno značajni tokom procjene efekata;
  - Mjere ublažavanja koje su predložene u cilju prevencije ili redukcije značajnih efekata.
- Nije neophodno pratiti sve ili pratiti uticaje neograničeno. Umjesto toga, monitoring treba da se fokusira na najznačajne uticaje na životnu sredinu kao što su:
  - Uticaji koji ukazuju na moguće nepoštovanje međunarodne, nacionalne ili lokalne legislative, prihvaćenih smjernica ili standarda;
  - Uticaji koji mogu dovesti do ireverzibilnih oštećenja, sa osvrtom na identifikovanje trendova prije nastanka takvih oštećenja;
  - Postojanje neizvjesnosti u smislu mogućih negativnih uticaja i kada bi monitoring omogućio primjenu mjera ublažavanja odnosno postupanje u slučaju pojave neočekivanih negativnih uticaja.

OSTALO

- Odlučivanje o davanju saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni
- Razmjena informacija o prekograničnim uticajima
- Drugi elementi postupka
  - Organ lokalne uprave nadležan za poslove uređenja prostora obezbjeđuje dostupnost dokumenata i nakon usvajanja plana.
  - Finansijska sredstva za sprovođenje postupka strateške procjene obezbjeđuje organ lokalne uprave nadležan za poslove uređenja prostora iz budžeta jedinice lokalne samouprave.
  - Za pitanja koja nisu u potpunosti precizirana Zakonom o strateškoj procjeni uticaja primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.
  - Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine, preko ekološkog inspektora, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

The background is a solid light green color. There are two faint, stylized floral or starburst patterns in a slightly darker shade of green. One is located in the upper left quadrant, and the other is in the lower left quadrant. The text 'HVALA!' is centered horizontally and positioned in the upper half of the image.

HVALA!